

Центр
Громадянських
Свобод

Асоціація
УМДПЛ
UMDPL
Association

((OZON))
public monitoring

**Галицька
громада**
МІЖНАРОДНИЙ БЛАГОДІЙНИЙ
ФОНД

ПРАВОЗАХИСНА
ІНІЦІАТИВА

Типові порушення представників органів правопорядку під час запровадження карантинних обмежувальних заходів

Періодичний звіт

Звіт підготували: *Любов Галан, Михайло Каменєв, Михайло Лебедь, Олександра Матвійчук, Сергій Перникоза, Вадим Пивоваров, Ганна Рожкова*

За допомогу в підготовці цього звіту ми щиро вдячні:

Волонтерам та волонтеркам групи громадського спостереження «ОЗОН» Роксолані Свинчук, Анна Бідненко, Юлії Ткачик, Катерині Нипорці, Лісі Мей, Анастасії Нагірняк, Семену Кіпнісу, Наталії Дерев'янку, Маргариті Ільїнової, Дзвениславі Щербі

Міжнародному благодійному фонду «Галицька громада»

Громадській організації «Правозахисна Ініціатива»

Та персонально: Володимиру Батчаєву, Ігорю Бачинському, Єременко Юлії, Аллі Лепесі, Ірині Ломковій, Юрію Чумаку, Володимиру Шевченко, Ірині Шевченко

Оформлення та верстка: *Іван Юрчик*

Вступ	4
Висновки та Рекомендації	4
Методологія дослідження	6
Типові порушення представників органів правопорядку під час запровадження карантинних обмежувальних заходів	9
Розділ 1. Свобода мирних зібрань на карантині	9
Розділ 2. Незаконні обмеження щодо пересування	15
Розділ 3. Припинення роботи торговельних майданчиків	15
Розділ 4. Порушення щодо носіння масок	16
Позитивні тенденції	17

Вступ

11 березня 2020 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (далі — Постанова). Нею він передбачив перелік обмежувальних заходів, які мали б допомогти в боротьбі з коронавірусом. Однак, впродовж наступного місяця до цієї постанови неодноразово вносились зміни, якими суттєво посилювався режим ізоляції та обмежувались права людини. На плечі Національної поліції та Національної гвардії поклали завдання слідкувати за виконанням значної частини нововведених обмежень.

Визнаючи можливу загрозу, яку несе коронавірус, далеко не всі рішення Уряду суспільством оцінюються як ефективні та доцільні. Суди також досліджуватимуть питання законності деяких нововведених обмежень. З постійною зміною «правил гри» та ненапрацьованою судовою практикою органи правопорядку опинились у складному становищі. Проте, навіть у кризових ситуаціях органи правопорядку повинні неухильно діяти у суворій відповідності до чинних нормативно-правових актів, насамперед — Конституції та законів України.

Правозахисні організації Центр громадянських свобод та Асоціація УМДПЛ вирішили об'єднати свої зусилля та спільно моніторити дотримання органами правопорядку прав та свобод громадян при здійсненні контролю за виконанням карантинних обмежувальних заходів. Ми вважаємо, що налагодження та донесення до суспільства, ЗМІ і керівництва правоохоронних відомств інформацію про реальний стан справ з цього питання є вкрай необхідним для процесу прийняття рішень та виправленню допущених помилок. В звіті наведена інформація по виявленим порушенням з боку органів правопорядку, зафіксованим позитивним тенденціями та рекомендаціям щодо покращення ситуації в цій сфері.

Попередні висновки

З огляду на те, що даний звіт є першим та проміжним, це дозволяє говорити лише про попередні висновки та рекомендації, які, тим не менше, можуть позитивно вплинути на ситуацію, що розгортається.

Головним висновком є неготовність органів правопорядку до надзвичайної ситуації такого масштабу. Практика застосування обмежень, запроваджених урядом, подекуди є занадто сумнівною, а іноді навіть створює більше ризиків, аніж дає користі у боротьбі з пандемією. Навіть у випадку, коли сама по собі доцільність запровадження певного роду обмежень не викликає сумнівів.

Органи правопорядку опинились у ситуації, коли деякі із запроваджених обмежень надмірні та подекуди не відповідають здоровому глузду, і в цілому усі запроваджені на рівні підзаконного нормативно-правового акту обмеження прав людини прийняті із порушенням конституційних гарантій. Не додають прогнозованості та стабільності також занадто широкі формулювання урядових постанов, що створює поле для різночитань.

Ще однією проблемою для поліції лишається застарілий інструментарій — Кодекс України про адміністративні правопорушення, прийнятий ще у 1984 році, і який на сьогоднішній день відповідає потребам часу та не містить ні належних гарантій, ні можливостей для ефективного притягнення до відповідальності справжніх порушників.

Діяльність патрульної поліції та дільничних інспекторів спрямовується та координується не на підставі підзаконних нормативно-правових, а на рівні “традицій” та власного праворозуміння начальників різного рівня. Наслідком цього є непослідовна практика та непрогнозованість дій поліцейських.

Попередні рекомендації

Кабінету Міністрів України:

- Скасувати заборону відвідувати парки, сквери, зони відпочинку, лісопаркові та прибережні зони, а також скасувати вимогу перебувати на вулицях з документами, що посвідчують особу, шляхом внесення змін до постанови № 211 від 11.03.2020 р. «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2».
- Привести у відповідність до Конституції України власні нормативно-правові акти та не вдаватись до обмежень прав і свобод людини в спосіб, не передбачений Конституцією.

РНБО, Президенту України, Верховній Раді України:

- У випадку нагальної та обґрунтованої необхідності обмеження прав і свобод громадян розглянути питання про доцільність запровадження надзвичайного стану.

Верховній Раді України:

- Розробити та прийняти Кодекс про адміністративні проступки.
- Переглянути законодавство з точки зору його готовності відповідати на такого рівня виклики епідемій з тим, щоб дії органів влади щодо захисту населення ґрунтувалися на законних підставах.
- Створити Тимчасову слідчу комісію для розслідування конституційності та ефективності запроваджених обмежень прав і свобод людини під час карантину.

МВС та Національній поліції:

- Розробити та затвердити нормативно-правові акти, якими детально врегулювати діяльність поліцейських під час карантину у зв'язку з пандемією.
- Забезпечувати утримуваних в ізоляторах тимчасового тримання та камерах відділків індивідуальними засобами захисту.
- Забезпечити особовий склад засобами захисту та контролювати його використання.
- Обмежувати проведення мирних зібрань тільки за наявності відповідного судового рішення.

Методологія дослідження

Мета моніторингової кампанії:

- Підвищити поінформованість суспільства, державних органів, керівництва правоохоронних відомств, засобів масової інформації та міжнародних партнерів про реальний стан дотримання органами правопорядку прав і свобод громадян при здійсненні контролю за виконанням карантинних обмежувальних заходів

Завдання:

- збір даних щодо стану дотримання органами правопорядку прав і свобод громадян при здійсненні контролю за виконанням карантинних обмежувальних заходів;
- оперативне інформування органів правопорядку про виявлені правопорушення та сприяння їх усуненню;
- розробка ряду рекомендацій щодо шляхів усунення системних порушень прав людини (внесення змін до нормативно-правових актів, внутрішніх процедур та навчання працівників поліції).

Час проведення кампанії:

- Від 03 квітня 2020 року і до завершення дії карантинних обмежувальних заходів.

Предмет моніторингу і порядок здійснення моніторингу:

Ми відстежуємо випадки дотримання органами правопорядку прав й свобод громадян при здійсненні контролю за виконанням карантинних обмежувальних заходів, шляхом контактування з постраждалими, проведення збору і аналізу всієї відповідної інформації.

Для цього моніторингу поняття “Органи правопорядку” розуміються в ширшому значення, крім уповноважених державою (Національна поліція, Національна гвардія) в моніторинг включаються також створені органами місцевого самоврядування (муніципальні варти, муніципальні поліції тощо) та різноманітні громадські формування на кшталт національних дружин (квазі мілітарного штибу), які залучаються до охорони громадського порядку або самостійно проявляють ініціативу.

Ми збираємо первинну інформацію щодо органів правопорядку та здійснюємо перехресну перевірку інформації з максимально широкого кола джерел, таких як свідчення жертв і свідків інцидентів, їхніх адвокатів та/або законних представників, отримуємо інформацію від центральних та регіональних органів влади, місцевих громад, регіональних представництв Уповноваженого з прав людини, обробляємо звернення, які надходять на телефонну лінію та електронну пошту.

Під час збору, обробки та перевірки інформації ми також використовуємо вторинні джерела, такі як повідомлення у засобах масової інформації, дані, зібрані третіми особами, та інформацію з соціальних мереж.

Проте, ми прагнемо, щоб у більшості випадків наш моніторинг базувався на первинних повідомленнях безпосередніх жертв і/або свідків інцидентів, їх родичів, адвокатів та/або законних представників. У випадку, коли встановити контакт із жертвами та свідками інциденту не вдалось, ми покладаємось на інформацію, зібрану через надійні зв'язки, з якомога ширшого кола джерел, котрі оцінюються на предмет авторитетності та достовірності.

Ми усвідомлюємо, що перелік справ, представлений у моніторинговому звіті, не є вичерпним. До матеріалів звіту включено тільки ті інциденти, щодо яких нам вдалося зібрати і проаналізувати достатньо матеріалів для аргументованого висновку про незаконний характер дій органів правопорядку. Разом з тим, ми не обмежуємось висвітленням лише негативних ситуацій. Ми також фіксуємо випадки, коли органи правопорядку допомагають людям, консультують та надають роз'яснення.

Під час моніторингу ми не надаємо оцінку та юридичну кваліфікацію щодо кожного окремого випадку, однак, після попереднього аналізу, експерти, залучені до моніторингу, можуть вказати на можливі порушення і надати рекомендації щодо необхідності перевірок відповідними органами.

Напрямки здійснення моніторингу:

1. Порушення прав громадян (в тому числі ФОП, фізичних та юридичних осіб) при притягненні до відповідальності за порушення правил карантину.

У цьому напрямку здійснюється аналіз дотримання органами правопорядку всіх встановлених законодавством вимог щодо захисту прав особи при складанні протоколу за ст. 44-3 КУпАП «Порушення правил щодо карантину людей» — обґрунтованість складання і правильність заповнення протоколу, вручення правопорушнику його копії, присутність свідків, наявність доказів скоєння правопорушення, можливість скористатись допомогою адвоката, оголошення прав та того, яка саме норма і якого правового акту була громадянином порушена тощо.

Відбувається аналіз інформації про непропорційне застосування поліцейських заходів примусу, зокрема застосування фізичної сили, а також щодо законності затримань та обґрунтованості превентивних заходів (перевірка документів, тощо).

Крім цього, експертами здійснюється аналіз порушень при застосуванні ст. 325 КК «Порушення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним хворобам та масовим отруєнням»

2. Ефективність дій органів правопорядку з контролю за дотриманням в регіоні карантинних заходів.

У цьому напрямку здійснюється аналіз наскільки якісно та сумлінно органи правопорядку ставиться до виконання постанов Кабінету Міністрів України та виконавчих органів місцевих рад, які діють у різних регіонах, зокрема: несення служби на блокпостах у зонах обмеженого в'їзду-виїзду; увага до порушників карантину під час патрулювання вулиць; контроль за кількістю осіб у громадському транспорті; робота з неповнолітніми, дотримання правила «більше двох не збиратися»; контроль за можливим запровадженням режиму комендантської години і інше.

3. Дотримання органами правопорядку карантинних заходів щодо осіб у кімнатах для затриманих при відділах поліції та ізоляторах тимчасового тримання.

У цьому напрямку буде проаналізовано чи проводиться, з якою періодичністю та якими засобами, дезінфекція кімнат для затриманих у відділах поліції і камер у поліцейських ІТТ; яка максимальна кількість затриманих поміщується до камер (адже є камери і на шість осіб); чи є при чергових частинах відділів поліції маски для затриманих; як проводиться медичний огляд і чи є тестування на коронавірус при поміщенні особи до ІТТ.

4. Дотримання поліцією карантинних заходів при виконанні службових обов'язків, в тому числі під час прийому громадян у підрозділах поліції.

У цьому напрямку буде проаналізовано: чи носять самі поліцейські (в першу чергу патрульні і дільничні) рукавички і маски при виконанні службових завдань, зокрема при складанні протоколів; у якому режимі здійснюється прийом черговою частиною заяв громадян про вчинені правопорушення (чи не встановлені якісь обмеження); який наразі порядок доступу громадян у будівлю, до чергової частини і службові приміщення відділу поліції; наявність у вестибюлях відділів поліції засобів дезінфекції; наявність у працівників чергової частини захисних масок та рукавиць; чи обробляється дезінфікуючими засобами (якими і яким чином) вестибюлі.

5. Забезпечення прав і безпеки співробітників поліції в умовах карантину.

Моніторингом досліджуватиметься: забезпеченість поліції медичними засобами індивідуального захисту (маски, рукавички, індивідуальні дезінфектори); особливості режиму роботи поліцейських в умовах карантину (чи дають їм належний час на відпочинок, чи проводять масові збори, інструктажі, стройові огляди чи шикування); чи проходять поліцейські медичні обстеження; чи відправляють працівників на індивідуальну ізоляцію у випадку встановлення факту контактів з носієм COVID-19 та інша інформація.

Типові порушення представників органів правопорядку під час запровадження карантинних обмежувальних заходів

В період з 4 по 15 квітня 2020 року було зафіксовано 41 випадок порушень за участю представників органу правопорядку.

Лідером за кількістю виявлених порушень став Київ. Також порушення були зафіксовані в 11 інших обласних центрах України.

Загалом порушення є типовими для всіх областей. Нижче наведені основні їх види, зафіксовані моніторами.

Розділ 1. Свобода мирних зібрань на карантині

Згідно із *даними Міжнародного центру неприбуткового права (ICNL)*, 89 країн у світі ввели обмеження щодо реалізації свободи мирних зібрань. Серед них і Україна, яка відповідно до постанови уряду № 211 3 квітня 2020 року ввела заборону на зібрання більше ніж двох людей. Нагадаємо, з 17 березня в Україні було заборонено проведення всіх **масових** (культурних, розважальних, спортивних, соціальних, релігійних, рекламних та інших) заходів, у яких бере участь понад 10 осіб.

Тим не менше, попри свою лаконічність, обмеження, введені наприкінці березня та на початку квітня, залишають за собою багато запитань та різночитань в контексті проблеми реалізації громадянами своїх конституційних прав і свобод, зокрема і свободи мирних зібрань.

Правовий режим, встановлений в Україні станом на середину квітня, а саме “надзвичайної ситуації”, не передбачає можливості для обмеження конституційних прав і свобод людини. У *аналізі Центру політико-правових реформ* зазначено, що заходи подібного характеру, які зачіпають та обмежують конституційні права та свободи, можуть вводитися винятково в умовах воєнного або надзвичайного стану із зазначенням строків дії цих обмежень.

Крім того, постановою Кабінету Міністрів неможливо обмежити здійснення свободи зібрань, оскільки відповідно до статті 39 Конституції України таке рішення може бути прийняте лише судом. Тобто, з метою запобігання поширенню небезпечних інфекційних захворювань, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування можуть лише звертатись із відповідними позовами до адміністративного суду щодо кожного окремого зібрання. Навіть суд не вправі встановити обмеження щодо невизначеного переліку осіб чи щодо певної території.

Попри це, практика реалізації згаданих обмежень показує різний досвід їх застосувань щодо учасників/ць мирних зібрань по Україні. Група громадського спостереження OZON відслідкувала та проаналізувала деякі випадки, форми проведення акцій, протестів після 17 березня 2020 року, а також випадки застосування до учасників протесту статті 44-3 КУпАП (Порушення правил щодо карантину людей) та статті 325 ККУ (“Порушення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним хворобам та масовим отруєнням”).

I. Зібрання, які відбулися без спроби притягнення до відповідальності учасників.

Серед зафіксованих зібрань, є такі, які відбувалися та завершилися без наслідків для учасників/ць у вигляді можливої адміністративної або кримінальної відповідальності. Прикладом такої акції є *“Автопробіг проти розпродажу української землі”*, який відбувся 30 березня у Києві. Автопробіг був організований одночасно організацією “Традиція і порядок”, політичними партіями “Національний корпус” та “Свобода”. Як зазначили на своїй сторінці організатори, колони були розташовані групами по десять, а всі учасники/ці були у масках. Тим не менше, поліцією було організовано кордон на вулиці Грушевського поблизу стадіону ім. В.Лобановського, через який колону автомобілів з учасниками не пропустили. Жодних протоколів щодо учасників акції чи організаторів складено не було.

(фото зі сторінки організаторів)

Крім того, на цей час у Києві відбуваються різного формату *акції на підтримку Тетяни Чорновол*, зокрема така акція відбулася 14 квітня під стінами ДБР та Печерського суду. Тим не менше, станом на цей час невідомо про будь-яку ініціативу притягнення до відповідальності учасників/ць за порушення норм, встановлених Кабміном.

II. Зібрання, які завершилися після попередження поліції про можливе притягнення до відповідальності.

У випадках деяких зібрань, що відбулися у період після 17 березня, стосовно організаторів/ок та учасників/ць не склалися адміністративні протоколи за статтею 44-3 КУпАП. Тим не менше, правозахисники зафіксували декілька випадків, коли такі зібрання почалися, але були припинені після вимог поліції й попередження про можливе притягнення до відповідальності.

Наприклад, 28 березня у Маріуполі *відбулася акція підприємців*, яка була припинена. Після прибуття поліції громадяни відреагували на зауваження з боку поліцейських, припинили порушувати нововведені обмеження та мирно розійшлися, чим саме уникли адміністративної відповідальності.

14 квітня на сайті поліції Одеської області було опубліковано новину про те, що поліція у Білгород-Дністровському припинила зібрання 50 місцевих підприємців, які зібралися під стінами мерії з вимогою не зачиняти тамтешній продукто-вий ринок на карантин:

«Правопорядок та безпеку громадян забезпечували співробітники Білгород-Дністровського відділу поліції. Правоохоронці роз'яснили присутнім основні положення постанови Кабінету Міністрів України щодо посилення вимог карантину та закликали не порушувати порядок і розійтись. Громадяни, що зібралися на площі біля адмінбудівлі, дослухалися до рекомендацій правоохоронців»

(фото з сайту ГУНП Одеської області)

III. Зібрання, стосовно яких було розпочато провадження у справі про адміністративне правопорушення або кримінальне провадження.

Маріуполь

30 березня у Маріуполі відбулося мирне зібрання підприємців. Незадоволені тим, що були закриті всі ринки, вони зажадали, щоб міська влада на період карантину або надала їм тимчасову роботу, або виплатила компенсацію.

Але для його учасників/ць воно завершилося тиском з боку поліції, яка після цього почала приїжджати до учасників зібрання додому та складати протоколи за участь у масових заходах та “порушенні постанови КМУ” та “розпорядження міського голови”:

«О 15:30 мені подзвонили, запросили в РУВС, назвали на прізвище. Я відповіла, що не прийду. Потім приїхав мікроавтобус до будинку, з нього вийшли 6 чоловік — члени комісії і поліцейські. Виписували протокол і знімали на відео. Його я не підписала, тому що вважаю, що вчора нічого не порушувала. Ходити по вулиці — це у нас не порушення. Нас було 6 чоловік, і ми стояли купками», — розповіла Яна.

Підприємець каже, що протокол на руки їй не дали. Поліцейські пояснили, що під час мітингу зібралося більше 10 чоловік, а підприємець відповідала їм, що вона з іншими співробітниками Центрального ринку просто зустрілися і обговорили ситуацію. (З інформації на сайті 0629.news.com)

(Фото з сайту 0629.news.com)

На цей час відомо про складення не менше 4 протоколів щодо учасників/ць цієї акції.

Київ

З 13 березня біля Офісу президента України проходить безстрокова акція під назвою **“Весна на граніті”** із вимогами скасувати імплементацію мінських домовленостей від 11 березня 2020-го року, звільнити Андрія Єрмака та іншими, викладеними у **публічному маніфесті**. 6 квітня на учасників/ць акції було складено **9 протоколів** за **“порушення вимог карантину, а саме постанови КМУ пункт 2.7”**. За словами одного з учасників подій, після опівночі до них підійшли поліцейські і сказали, що учасники та учасниці акції порушують карантинні заходи в зв’язку з новою постановою Кабінету міністрів України, після чого почали складати адміністративні протоколи на всіх, хто були біля Офісу президента. Самі учасники та учасниці зазначають, що на той момент сиділи по двоє на відстані одні від одних. Після інциденту із складанням протоколів учасники/ці не припинили протест та продовжують свою акцію надалі.

(Фото зі сторінки організаторки акції Ярини Черногуз)

Київ

8 квітня у Києві відбулося зібрання проти будівництва на вулиці Лабораторній. На жаль, відсутність відеозаписів з місця події безпосередньо до моменту затримань не дозволяє вповні проаналізувати всю ситуацію від початку виникнення спонтанного зібрання ймовірно мешканців сусідніх будинків. Тим не менше, деякі відеозаписи активістів з місця дозволяють встановити, що на момент затримання жодних сутичок чи конфліктів з поліцією **не відбувалося**. Силове затримання людей, які знаходилися поруч, відбулося раптово та без попередження. Після доставлення затриманих, на них було складено протоколи за порушення відповідно до статті 44-3 КУпАП.

Вінницька область

Правозахисник Михайло Лебедь повідомив групу також про випадок кримінального провадження за з ч.1 ст.325 Кримінального кодексу України. Відділ комунікації поліції Вінницької області повідомив, що сільський голова одного із сіл Гайсинського району зібрав односельчан на свою підтримку під час здійснення слідчих дій у кримінальній справі щодо себе:

“28 березня працівники поліції задокументували факт жорстокого поводження з тваринами. Кримінальне провадження, передбачене статтею 299 Кримінального кодексу України, поліцейські відкрили на підставі заяви

односельця. Підозрюваним є 62-річний голова одного з сіл Гайсинського району. За попередньою інформацією, правопорушник, який є власником мисливської зброї, застрелив двох собак заявника. Під час проведення 1 квітня на місці злочину процесуальних дій сільський голова почав перешкоджати роботі поліції та зібрав односельців на свою підтримку.”

(фото із сайту ГУНП Вінницької області)

Стаття 325 ККУ запобігання епідемічним та іншим інфекційним хворобам, а також масовим неінфекційним захворюванням (отруєнням) і боротьби з ними, якщо такі дії спричинили або завідомо могли спричинити поширення цих захворювань. Карається штрафом від тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк. Правозахисника насторожує така кваліфікація, оскільки існує сумнів, чи справді дії сільського голови спричинили або завідомо могли спричинити поширення захворювання, відповідно формулювання кодексу.

Очевидно, що наведений перелік фактів проведення зібрань є невичерпним. Крім того, ми до кінця не знаємо, якою є фактична кількість складених адміністративних протоколів за участь у мирних зібраннях в умовах карантину. Проте попередній аналіз обмеженого числа інцидентів викликає занепокоєння.

Частина із зафіксованих випадків свідчать про можливий умисел тиску на учасників/ць, організаторів/ок мирних зібрань, через використання нових правових інструментів, які призначені для протидії поширенню COVID-19 в Україні.

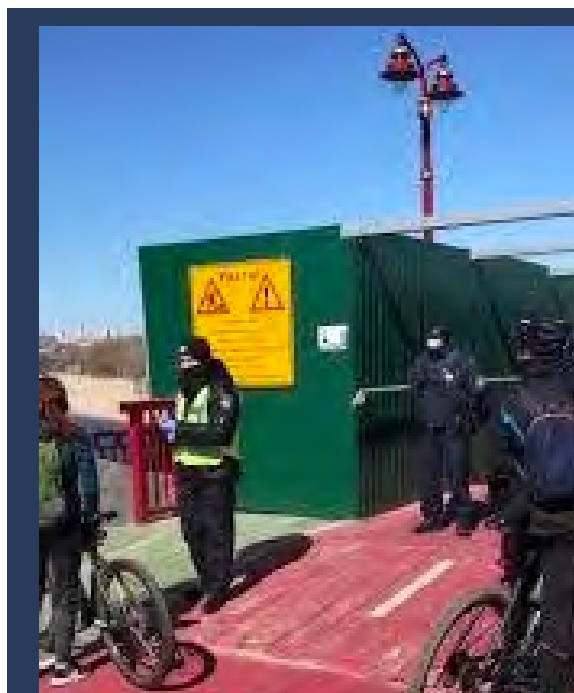
Довідково:

Протягом вказаного періоду вдалося зафіксувати проведення акцій в онлайн-форматі. Зокрема, “Всеукраїнська онлайн-акція #НіВизнаннюОРДЛО” як фото-флешмоб 24 березня 2020 року, акція «Ні — знищенню культури!» у форматі ZOOM-конференції 27 березня 2020 року, “Безстрокова всеукраїнська онлайн- та офлайн-акція #СтопЧорт” 4 квітня 2020 року. Окремо варто згадати акцію-спецпроект “Службова необхідність” у формі видачі всім зареєстрованим журналістських посвідчень як спротив “антиконституційним та незаконним” діям влади.

Розділ 2. Незаконні обмеження щодо пересування

5 квітня в Києві поліція *перекрила в'їзд* по пішохідному мосту до Труханового острова, ніяк це не пояснюючи і не коментуючи. Слід зазначити, що через цей міст проходить єдиний магістральний веломаршрут з центру Києва до великого житлового масиву на лівому березі Дніпра — «Троєщина». Пересування за допомогою велосипеда уряд не обмежував і поліція не могла чітко сформулювати що і від кого вони захищають, забороняючи проїзд. Через піднятий резонанс у соціальних мережах та ЗМІ невдовзі поліцейські зникли з місця перекриття.

У подальшому поліція здійснювала затримання, або погрожувала затриманням людям, які перебували в парках та скверах. Іноді навіть тим, хто просто йшов додому.

(фото з фейсбук сторінки Bike In City)

Особливого розголосу такі події набули в Києві, Львові та Харкові.

Також окремої уваги заслуговують *повідомлення про те*, що поліція зупиняє автомобілі на в'їзді до міст та перевіряли температуру тіла у водіїв та пасажирів. За результатами перевірки іноді поліція забороняла людям далі їхати. Жодних законних підстав для вчинення таких дій у поліції не було. Подібні дії іноді викликали величезні затори, наприклад на в'їзді в місто Київ.

Розділ 3. Припинення роботи торговельних майданчиків

Постанова забороняє роботу суб'єктів господарювання, яка передбачає приймання відвідувачів, зокрема закладів громадського харчування (ресторанів, кафе тощо), торговельно-розважальних центрів, інших закладів розважальної діяльності, фітнес-центрів, закладів культури, торговельного і побутового обслуговування населення (окрім визначених категорій).

Відтак поліція мала на власний розсуд визначати яким видом діяльності займається той чи інший суб'єкт господарювання і на місці давала вказівку припиняти діяльність чи ні. Також на власний розсуд визначала чи потрібно скласти протокол про притягнення до адміністративної відповідальності чи обмежитись усним зауваженням. Складалась практика, коли торговельні майданчики з однієї сторони закривали, а з іншої — дозволяли працювати. Це створювало зайву напруженість в суспільстві, а також збільшувало корупційні ризики.

(фото надано громадським монітором)

Формулювання в Постанові «...а також дотримання інших санітарних та протиепідемічних заходів» створило передумову до розширювального тлумачення, що виходило за межі законодавчих вимог. Так, у Києві поліцейські намагались притягнути до відповідальності власників магазинів за відсутність фасованого в пакети товару, хоч цієї вимоги ні в Постанові, ані в інших законодавчих актах не зазначено.

Такі порушення були зафіксовані у Києві, Львові, Харкові Сумах та Одесі.

Розділ 4. Порушення щодо носіння масок

Чимала кількість протоколів була складена на людей, які перебували без масок. Але при цьому Постанова не визначає, як саме має бути розміщена маска, а також не встановлює якими саме ці маски повинні бути. Разом з тим, держава не забезпечує людей засобами індивідуального захисту. Відтак, суди під час розгляду матеріалів справ неодноразово зазначали, що відсутність масок не є порушенням.

Також зафіксовані випадки, коли під час складання протоколу, підставою якою була відсутність маски, *праціники поліції самі знаходились без засобів індивідуального захисту*.

Позитивні тенденції

Також варто зазначити декілька позитивних моментів в роботі органів правопорядку.

Поліцейські Черкас у співпраці з добродійним фондом **«Черкаси проти COVID-19»** налагодили *видачу захисних масок* тим, хто їх потребував. Такі випадки були також зафіксовані в Луцьку, Тернополі та Кривому Розі. Така практика також поширена в інших країнах і, безумовно, вона значно краще допомагає боротись з коронавірусом ніж заборони та штрафи.

За інформацією *судово-юридичної газети*, суди все частіше обирають особам, підозрюваним у скоєнні правопорушень, запобіжний захід, не пов'язаний з триманням під вартою, тим самим зменшуючи ризик поширення коронавірусу в слідчих ізоляторах та ізоляторах тимчасового тримання.

Керівник Департаменту Офісу Генерального прокурора Юрій Белоусов опублікував статтю: **“Затримання за порушення карантину: як не перейти межу?”** в якій аналізується *конкретна ситуація*, яка сталась в Одесі та те, як повинна діяти поліція в таких випадках.

Значно збільшилась кількість фото та відео матеріалів, відзнятих людьми, з якими спілкується поліція. Як правило, поліція не перешкоджає та безпідставно не забороняє відео фіксацію, що дає змогу об'єктивно оцінити конфліктні ситуації.

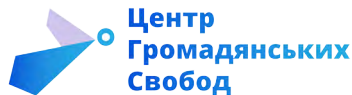

Асоціація українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів (Асоціація УМДПЛ) — неурядова правозахисна організація, що здійснює системний всеукраїнський моніторинг дотримання прав людини та основоположних свобод у діяльності правоохоронних органів.

Напрямки діяльності Асоціації УМДПЛ:

- Експертно-аналітичний напрямок;
- Розвиток громадського контролю;
- Просвітництво;
- Пенітенціарний напрямок;

Контакти для зауважень та пропозицій: umdpl.association@gmail.com 01001, Київ-1, а/с 496
Тел. 050-739-11-67

--

Центр громадянських свобод — правозахисна організація, яка працює для становлення прав людини, демократії та солідарності в Україні та регіоні ОБСЄ задля утвердження людської гідності.

Основними завданнями організації є: сприяння реалізації реформ, пов'язаних із забезпеченням прав людини; запровадження громадського контролю за діями правоохоронних органів, суддів, органів місцевого самоврядування; документування випадків політичних переслідувань в Криму та міжнародних злочинів на Донбасі; просвітницька діяльність з метою просування цінностей прав людини; участь у програмах міжнародної солідарності. Організація широко залучає звичайних людей до правозахисної роботи через створені нею правозахисні кампанії та волонтерські ініціативи.

У січні 2013 року організація започаткувала групу громадського спостереження «ОЗОН» для створення системи громадського контролю, доступної для кожного громадянина. Детальнішу інформацію можна отримати на сторінці ЦГС <https://www.facebook.com/ccl.org.ua/> або на сайті www.ccl.org.ua. Контактна пошта: ccl.org.ua@gmail.com

--

Група громадського спостереження «ОЗОН» була створена у січні 2013 року Центром Громадянських Свобод для інституціоналізації системи громадського контролю в Україні. Особливістю її функціонування є широке залучення на волонтерських засадах звичайних громадян до участі в громадському контролі незалежно від їх спеціалізації та попереднього досвіду.

ОЗОН ставить собі за мету удосконалення роботи органів влади у сфері забезпечення прав та свобод людини через організацію системи контролю за їх діяльністю, а також популяризацію ідей громадського контролю за владою серед українського суспільства. Вже своєю роботою волонтери ОЗОНу підважують патерналістський підхід у ставленні до влади та привчають як суспільство, так і представників органів влади до поширеної в демократичних суспільствах концепції «влади як найманого менеджера», за якою оцінку ефективності влади надають безпосередні громадяни.

Громадські спостерігачі — незалежна сторона, вони завжди залишаються поза межами процесу. За результатами проведених моніторингових «ОЗОНівців» оприлюднюють висновки та рекомендації. Детальнішу інформацію можна отримати на сторінці ОЗОН <https://www.facebook.com/OZON.monitoring/> або на сайті <http://ozon.monitoring.tilda.ws/> Контактна пошта: ozon.monitoring@gmail.com